

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet. Lagen skulle i stor utsträckning motsvara den tidigare lagen om arbetsrådet och om undantags tillstånd inom arbetarskyddet, men arbetsrådets ställning, sammansättning och uppgifter skall definieras närmare. Arbetsrådet skall dock med avvikelse från tidigare förfarande i ärenden som gäller tillstånd till undantag endast vara första instans vid ändringssökande. Hos rådet skall rättelse begäras i beslut av arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer och det skall vara möjligt att hos arbetsdomstolen anföra besvär över ett beslut av arbetsrådet i ett rättelseärende. På detta sätt skulle bestämmelserna om behandlingen av besvär över ärenden som gäller tillstånd till undantag motsvara kraven i grundlagen och fördragen om de mänskliga rättigheterna i syfte att på ett effektivare sätt garantera rättssäkerhet för den som saken gäller.

Samtidigt föreslås att dispenssektionerna vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnder, som behandlar ansökningar om tillstånd till undantag enligt arbetstidslagen och

vissa andra lagar, slopas. Dispenssektionernas uppgifter föreslås bli överförda till vederbörande arbetarskyddsdistrikts arbetarskyddsbyrå. I propositionen föreslås att även bestämmelserna om sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag ses över. Beslut av dispenssektionen har numera kunnat underställas arbetsrådet för avgörande, eller ändring i ett sådant beslut har kunnat sökas genom anförande av besvär hos arbetsrådet. Enligt förslaget skall rättelse först sökas hos arbetsrådet i ett förvaltningsbeslut av arbetarskyddsdistriktet och först därefter är det möjligt att anföra besvär hos arbetsdomstolen över arbetsrådets beslut.

I propositionen ingår även en sådan ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden vilken beror på att behandlingen av tillstånd till undantagsansökningar överförs till arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå. Dessutom ingår i propositionen en ändring av lagen om arbetsdomstolen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2004.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Dispenssektionerna.....	4
Sökande av ändring i beslut av dispenssektionen.....	5
Arbetsrådet	6
Sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag i arbetsrådet.....	6
Förhållandet mellan olika lagar vid behandlingen av besvärärenden.....	7
2.2. Internationella avtal	8
2.3. Bedömning av nuläget	8
Indragning av dispenssektionerna	8
Arbetsrådets uppgifter och ställning som besvärinstans.....	9
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	10
4. Propositionens verkningar	10
4.1. Ekonomiska verkningar	10
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	11
4.3. Verkningar för medborgarna.....	11
5. Beredningen av propositionen	11
DETALJMOTIVERING.....	12
1. Lagförslagen.....	12
1.1. Lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet	12
1 kap. Arbetsrådets behörighet och organisationsform	12
2 kap. Arbetsrådets utlåtanden	14
3 kap. Vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet samt ärenden som gäller ändringssökande	15
1.2. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsfrågor.....	18
1.3. Lagen om arbetsdomstolen	18
1.4. Semesterlagen.....	18
1.5. Arbetstidslagen	18
1.6. Lagen om unga arbetstagare	18
2. Närmare bestämmelser	18
3. Ikraftträdande.....	19
4. Lagstiftningsordning	19
LAGFÖRSLAGEN.....	21
om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet.....	21

om ändring av 18 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden.....	25
om ändring av 1 § lagen om arbetsdomstolen.....	26
om ändring av 22 § semesterlagen	26
om ändring av arbetstidslagen	27
om ändring av 15 § lagen om unga arbetstagare	28
BILAGA.....	29
PARALLELLTEXTER.....	29
om ändring av 18 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden.....	29
om ändring av 1 § lagen om arbetsdomstolen.....	30
om ändring av 22 § semesterlagen	31
om ändring av arbetstidslagen	32
om ändring av 15 § lagen om unga arbetstagare	34

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om arbetsrådet (608/1946) ändrades 1979 så att behandlingen av vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet överfördes från arbetsrådet till de dispenssektioner som inrättades vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnder. Samtidigt ändrades namnet på lagen om arbetsrådet till lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet.

Bestämmelserna om arbetsrådets ställning, sammansättning och uppgifter är i huvudsak från 1946. De krav som ställs på en besvärsmyndighet har under denna tid förändrats, eftersom bl.a. grundlagen har ändrats och Finland har förbundit sig att iakttä internationella fördrag om de mänskliga rättigheterna. Därför skall dessa krav som ställs på en besvärsmyndighet definieras närmare genom lag i syfte att på ett effektivare sätt garantera rättsskyddet för dem som saken berör. Detta förutsätter på författningsnivå tydliga ändringar i gällande lag.

Dessutom är avsikten att dra in arbetarskyddsnämndernas dispenssektioner och överföra deras uppgifter till arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer för att där skötas på ett ändamålsenligare sätt än för närvarande. Härav följer att ett stort antal ändringar bör göras i gällande lag.

Därför föreslås det att saken skall regleras genom en helt ny lag om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Dispenssektionerna

Enligt lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) och förordningen om arbetarskyddsnämnderna och arbetarskyddsnämndernas dispenssektioner (200/1993) verkar i anslutning till varje arbetarskyddsdistrikt en arbetarskyddsnämnd som är det re-

gionala samarbetsorganet mellan myndigheterna, arbetsmarknadsorganisationerna samt arbetsplatserna. Landet är indelat i 11 arbetarskyddsdistrikt. Arbetarskyddsdistriktets distriktschef är ordförande för nämnden och utöver honom eller henne har nämnden högst elva medlemmar, vilka förordnas av arbetarskyddsdistriktets byrå för tre år i sänder.

I varje arbetarskyddsdistrikt finns en dispenssektion vid arbetarskyddsnämnden som består av tre medlemmar. Arbetarskyddsnämndens ordförande är dess ordförande och de övriga medlemmarna är en arbetsgivar- och en arbetstagarmedlem i nämnden, vilka arbetarskyddsbyrån förordnar till denna uppgift för nämndens mandatperiod. För vardera medlemmen förordnas två personliga suppleanter bland nämndens arbetsgivar- och arbetstagarmedlemmar och deras suppleanter.

Dispenssektionen har till uppgift att bevilja undantag från tillämpningen av bestämmelserna i lagar som gäller arbetarskyddet i de fall som uttryckligen fastställs i lagarna. I arbetstidslagen (605/1996) regleras möjligheten till undantag från vissa punkter i 7 § (periodarbetstid), 14 § (exceptionell ordinarie arbetstid), 26 § (nattarbete), 27 § (regelbunden växling av skiften) och 36 § (arbets- och skiftsförteckningar). Dispenssektionen behandlar även de tillstånd till dispens (barns deltagande i konstnärliga och kulturella evenemang och befrielse från vissa arbetstidsbegränsningar i syfte att trygga den yrkesmässiga utvecklingen) som nämns i 15 § lagen om unga arbetstagare (998/1993). Dessutom föreskrivs i 22 § semesterlagen (272/1973) att arbetsrådet kan, då tvingande skäl det kräver, på ansökan medge undantag från stadgandena i 4 § om givande av semester och från stadgandena i 5 § 1 mom. om uppdelning av semester. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetsrådet (26/1979) behandlas ärenden som gäller tillstånd till undantag, som enligt de bestämmelser som utfärdats före nämnda lags ikraftträdande hörde till arbetsrådet, på det sätt som regleras i sagda lag.

Dispenssektionens kansli utgörs av arbetar-

skyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå, som registrerar ansökningarna, skriver och postar föredragningslistor och beslut samt sköter annat kontorsarbete i anslutning till sektionens verksamhet. Arbetarskyddsdistriktets tjänsteman är sekreterare i dispensektionen. Ärendena som gäller tillstånd till undantag avgörs på föredragning och arbetarskyddsdistriktets tjänstemän är föredragande. Sammanträdena hålls vid behov på arbetarskyddsbyrån på kallelse av ordföranden. Ordföranden kan ensam bevilja ett temporärt tillstånd till undantag, om avgörandet kan grundas på ett tidigare beslut i ett liknande ärende eller om ärendet är brådskande. I brådskande fall kan ordföranden också besluta om återkallande av ett tillstånd till undantag. Det är möjligt att återkalla ett beviljat tillstånd till undantag, om tillståndets beviljande grundats på oriktiga uppgifter angående på saken verkande omständigheter eller om förhållandena efter det beslutet meddelades väsentligen förändrats. Sektionen skall utan dröjsmål slutgiltigt vid sitt sammanträde behandla de ärenden som ordföranden har avgjort ensam. I praktiken avgörs de flesta tillstånden snabbt genom ordförandens beslut och godkänns formellt i sinom tid vid ett sammanträde. Sådan verksamhet som erhållit tillstånd kan ha upphört innan sökanden har fått dispensektionens slutliga beslut.

Ansökningarna om tillstånd till undantag har i allmänhet varit enhälliga, dvs. förtroendemannen, arbetarskyddsfullmäktigen eller någon annan företrädare för arbetstagararna har förordat arbetsgivarens ansökan. Sektionernas beslut har i allmänhet också varit enhälliga.

Antalet beslut om tillstånd till undantag steg från 2 500 ansökningar i början av 1980-talet till drygt 4 500 ansökningar i slutet av årtiondet. En kommission med uppgift att behandla förfaranden vid tillstånd till undantag i arbetarskyddsdistrikten (1990:27) föreslog i syfte att förenkla tillståndsförfarandet åtgärder som senare i sak genomfördes vid totalreformen av arbetstidslagstiftningen. I början av 1990-talet minskade ansökningarna på grund av sysselsättningssituationen. År 1996 var antalet tillstånd till undantag 3 164. Den nya arbetstidslagen trädde i kraft den 23 november 1996, med undantag för bestäm-

melserna om maximiantalet övertidstimmar, för vilkas del lagen trädde i kraft den 1 januari 1997. Undantag från de allmänna bestämmelserna i den nya arbetstidslagen är oftare än tidigare möjliga genom kollektivavtal och lokala avtal. Behovet av tillstånd till undantag minskade således tydligt. År 1997 var antalet ansökningar om tillstånd till undantag 518 och därav var 501 positiva beslut. År 1998 var antalet ansökningar om tillstånd till undantag 419 och därav var 412 positiva beslut. År 1999 var antalet ansökningar om tillstånd till undantag 319 och därav var 315 positiva beslut. År 2000 var ansökningarnas antal 345 och av dem var 336 positiva. År 2001 var ansökningarna 367 till antalet och de positiva uppgick till 356. År 2002 beviljades 361 tillstånd till undantag. De flesta av tillstånden till undantag utgjordes av de första undantagstillstånden för arbetsskiftsförteckningarna, vilka kan förnyas på arbetsplatserna. Dispensektionernas uppdrag ser ut att ha stabiliserat sig vid ett antal om drygt 300 per år.

Sökande av ändring i beslut av dispensektionen

Kapitel 2 a om ärenden som gäller tillstånd till undantag i lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet innefattar ett system för sökande av ändring som avviker från allmänt sökande av ändring i förvaltningsärenden. Dispensektionens beslut kan antingen underställas arbetsrådet för granskning eller ändring däri kan sökas hos arbetsrådet. Den medlem av sektionen som inte anslutit sig till det fattade beslutet kan kräva att det underställs arbetsrådet för granskning. Kravet skall ställas vid sektionens möte eller inom loppet av en vecka efter det att beslutet fattats. Har ett beslut av en dispensektion inte underställts arbetsrådet för granskning, kan sökanden, arbetsgivaren, huvudförtroendemannen eller yrkesgruppens förtroendeman som har huvudförtroendemannans ställning, förtroendeombudet eller arbetarskyddsfullmäktigen söka ändring i beslutet hos arbetsrådet. Om det inte finns någon sådan arbetstagarrepresentant på arbetsplatsen, har varje arbetstagarare som beslutet gäller besvärsmätt.

Besvär skall framställas skriftligen inom 30 dagar från delfåendet. Besvärstiden räknas för den som ansökt om tillstånd till undantag och för arbetsgivaren från den tidpunkt då dessa fått del av beslutet och för en annan ändringssökande från den tidpunkt, då beslutet eller en kopia av det har lagts fram till påseende på arbetsplatsen. Besvär kan likväl inte avvisas utan prövning enbart på den grund att de inte kan konstateras ha blivit anförda i tid. I regel skall dispenssektionens beslut följas trots underställande eller besvär, till dess arbetsrådet beslutar annorlunda.

Arbetsrådet

I lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet ingår bestämmelser om arbetsrådets uppgifter och sammansättning. Arbetsrådet är en specialmyndighet som är underställd arbetsministeriet. Arbetsrådet har till uppgift att på begäran ge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av lagarna om arbetstid, semester, användning av barn och unga personer i arbete och skyddet av andra arbetstagare, om möjligheten att ge utlåtanden uttryckligen har reglerats i nämnda lagar. Utlåtande kan begäras av domstol, arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer, arbetsgivarnas eller arbetstagarernas centralorganisationer, det ministerium som behandlar statens arbetsmarknadspolitik, kyrkans avtalsdelegation, kommunala arbetsmarknadsverket, landskapsstyrelsen i landskapet Åland eller kommunala avtalsdelegationen i landskapet Åland. Utlåtandena är inte juridiskt bindande. För det andra behandlar arbetsrådet sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag. Arbetsrådet kan även göra behövliga framställningar för utvecklandet av lagstiftningen om arbetarskyddet.

Arbetsrådet består av minst nio medlemmar, vilka förordnas av statsrådet för tre år i sänder. En av medlemmarna förordnas till ordförande. Med undantag av ordföranden förordnas alla medlemmar en eller flera suppleanter. Såväl arbetsrådets medlemmar som deras suppleanter skall ha fyllt 24 år. I fråga om jäv för arbetsrådets medlemmar gäller vad som bestämts om jäv för domare.

Arbetsrådets medlemmar sammansätts en-

ligt trepartsprincipen. Ordföranden och en medlem skall ha avlagt examen som medför kompetens för domartjänst samt vara jurister som är förtrogna med domarens uppgifter. De skall dessutom vara personer som inte kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagar sidan. En medlem skall ha avlagt för uppgiften lämplig högskoleexamen och vara särskilt förtrogen med arbetarskyddsfrågor och inte kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagar sidan. När dessa förordnas skall de fackliga centralorganisationerna beredas en möjlighet att ge utlåtande i ärendet.

Arbetsrådet är beslutfört då ordföranden och minst fyra medlemmar, av vilka lika många företräder arbetsgivarna och arbetstagarerna, är närvarande. Om ärendet är brådsakande eller om avgörandet kan grundas på ett sådant tidigare beslut i ett liknande ärende som ger uttryck för arbetsrådets åsikt, kan ordföranden avgöra saken ensam. I detta fall skall arbetsrådet likväl vid sitt följande sammanträde besluta huruvida det godkänner ordförandens avgörande.

Sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag i arbetsrådet

Arbetsrådet verkar som förvaltningsmyndighet då utlåtanden behandlas. Däremot står arbetsrådet, då det verkar som besvärsorgan i ärenden som gäller tillstånd till undantag, i en ställning som är jämförbar med förvaltningsdomstolens. Besvärsförfarandet, utredningen av ett ärende, muntligt förhör och förrättande av syn har i allmänhet reglerats i lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet, främst i lagens 2 a kap. Utöver detta kan på arbetsrådet tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996) och lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), och i stället för den förvaltningslagen (434/2003) från och med den 1 januari 2004.

Enligt lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet skall besvär i ärenden som gäller tillstånd till undantag tillställas arbetsrådet eller arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå. Lagen utgår ifrån att på besvaren i övrigt tillämpas vad som bestäms om besvär i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/1950), dvs. nume-

ra i förvaltningsprocesslagen. Till besvären behöver likväl inte fogas någon utredning om den tidpunkt från vilken besvärstiden räknas.

Vid behandlingen av ett besvärssärende följs enligt lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet i tillämpliga delar vad som bestäms om ärenden som skall underställas. I ett underställt ärende skall dispensektionens handlingar utan dröjsmål tillställas arbetsrådet, som avgör ärendet utgående från dem eller skaffar den tilläggsutredning som behövs. Till dess att ärendet är avgjort i arbetsrådet kan de som saken berör även på eget initiativ tillställa arbetsrådet en tilläggsutredning. Arbetsrådet kan således enligt bestämmelserna grunda sitt avgörande endast på de handlingar som har tillställts rådet. I praktiken skaffar arbetsrådet på eget initiativ de handlingar som hänför sig till ärendet av den dispensektion som har avgjort ärendet. Om beslutet har underställts arbetsrådet, skall även den som ansöker om tillstånd till undantag höras i ärendet. Vid behov har arbetsrådet skaffat tilläggsutredning även av den som anför besvär och av företrädarna för personalen. Enligt lagen kan arbetsrådet behandla och avgöra besvären utan att vänta tills besvärstiden har gått ut. Avgörandet av besvären hindrar inte heller arbetsrådet från att pröva och avgöra besvär som anförts i fråga om samma beslut av en annan ändringssökande och att i detta sammanhang ändra sitt tidigare beslut.

På grundval av 11 § lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet har arbetsrådet rätt att för erhållande av en nödig utredning i ett ärende som behandlas av rådet låta höra vittnen och sakkunniga vid en underrätt. Arbetsrådet kan även, där så befinner nödigt, på det sätt rådet bestämmer, anställa muntligt förhör eller förrätta syn för erhållande av utredning i ett ärende, som behandlas av rådet. Enligt förordningen om arbetsrådet (163/1997) kan arbetsrådet härvid vid behov befullmäktiga sekreteraren eller någon annan att företräda arbetsrådet vid domstol och att förrätta muntligt förhör eller syn. Dessa möjligheter att skaffa tilläggsutredning kan utnyttjas såväl i fråga om utlåtanden som tillstånd till undantag. I praktiken har det inte ordnats muntliga förhör eller syn vid behandlingen av ärenden som gäller

tillstånd till undantag i arbetsrådet, utan tilläggsutredningar har skaffats skriftligen eller per telefon för att undvika fördröjning.

Före revideringen av arbetstidslagen underställdes arbetsrådet varje år 6—8 beslut för granskning. Därefter har antalet beslut minskat ytterligare. Åren 1998 och 1999 behandlades i arbetsrådet vardera året en ändring och en underställning. Åren 2000 och 2002 behandlades vardera året en ändring. År 2001 behandlades en ansökan om tillstånd till undantag, som lämnades utan prövning. De ärenden som gäller undantagstillstånd behandlas i brådska ordning av arbetsrådet. Den genomsnittliga tiden för behandling av ett ärende som gäller tillstånd till undantag åren 1990—2000 varierade från 24 dygn till 2,2 månader. Arbetsrådets beslut i ärenden som gäller tillstånd till undantag är slutligt och ändring kan således inte sökas i det genom besvär.

Förhållandet mellan olika lagar vid behandlingen av besvärssärenden

När arbetsrådet agerar besvärinstans är dess ställning jämförbar med en förvaltningsdomstol. Enligt 1 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen tillämpas lagen också då ändring i beslut i förvaltningsärenden söks genom besvär eller extraordinära rättsmedel hos en förvaltningsmyndighet eller en nämnd som har inrättats för att behandla besvärssärenden, eller hos någon annan särskild myndighet som kan jämföras med dessa. Således är det i första hand förvaltningsprocesslagen som tillämpas i arbetsrådet. Likväl tillämpas lagens 37—50 §, i vilka bestäms om bl.a. muntlig behandling, hörande av vittnen och förrättande av syn, endast vid domstol. Vid andra myndigheter tillämpas till dessa delar 18—20 § lagen om förvaltningsförfarande även på besvär och extraordinära rättsmedel. Ifrågasvarande paragrafer i lagen om förvaltningsförfarande gäller en parts muntliga uttalande, syn, muntlig bevisning samt införande av vissa uppgifter i handlingen.

I lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet ingår särskilda bestämmelser om utredning av saken, hörande av vittnen och sakkunniga samt om ord-

nande av muntligt hörande och förrättande av syn. Eftersom arbetsrådet inte är en domstol, kan förvaltningsprocesslagens 37—50 § inte till dessa delar tillämpas på rådet. I lagen om förvaltningsförfarande tillämpas inte 18—20 §, eftersom lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet skall betraktas som en speciallag i förhållande till lagen om förvaltningsförfarande. Till övriga delar, då i lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet inte ingår några särskilda bestämmelser, tillämpas bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen om t.ex. besvärsskrift, utredning av ett ärende och beslutsfattande i samband med behandlingen av ärenden som gäller tillstånd till undantag.

2.2. Internationella avtal

Arbetsrådets ställning och utvecklandet av rådet i egenskap av besvärinstans påverkas också av de internationella avtal som är bindande för Finland. Finland har i egenskap av medlem i Europarådet ratificerat och den 23 maj 1990 genom lag (438/1990) inom staten satt i kraft den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europeiska människorättskonventionen, FördrS 19/1990). Denna konvention innebär förpliktelser även när det gäller utvecklandet av det juridiska systemet. Även den inom Förenta Nationerna utarbetade internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) innehåller bestämmelser om såväl rätten att få ett ärende behandlat vid en domstol som domstolsförfarandet. Systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna i vårt land motsvarar förpliktelserna i konventionerna om de mänskliga rättigheterna.

I artikel 6 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna förutsätts att i det nationella rättsskyddssystemet tryggas rätten att få ett i artikeln avsett ärende i tillräcklig utsträckning behandlat vid domstol eller en därmed jämförbar instans och att denna instans har tillräckligt omfattande behörighet. Instansen skall även vara oavhängig och opartisk samt upprättad enligt lag. Bety-

dande är i synnerhet de krav som gäller den muntliga behandlingen. Dessutom har man med tanke på rättsmedlets effekt i samband med rättspraxis fäst uppmärksamhet vid de kostnader som åsamkas parterna vid en rättegång och vid systemet med ersättning för dessa kostnader samt vid möjligheten att använda biträde. Det har även fästs uppmärksamhet vid ett enkelt förfarande ur den enskilda individens synvinkel.

2.3. Bedömning av nuläget

Indragning av dispenssektionerna

Dispenssektionerna vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnder har varje år fått allt färre ansökningar att behandla. Ansökningarna är i allmänhet enhälliga. I praktiken har nämndens ordförande, dvs. chefen för arbetarskyddsdistriktet, i brådskande ordning avgjort sådana ärenden som gäller tillstånd till undantag och som dispenssektionen senare har fastställt. Sektionernas beslut är nästan alltid enhälliga.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå behandlar olika undantag i anslutning till tryggt och hälsosamt arbete i fråga om tillämpningen av bestämmelserna. Dylika undantagsbestämmelser ingår i ett flertal författningar av lägre rang som utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen, såsom förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka icke står i tjänste- eller arbetsförhållande (324/1978), statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete (410/1986), statsrådets beslut om tillämpning av lagen om skydd i arbete på hantering och spridning av bekämpningsmedel i skogsarbete (538/1989), statsrådets beslut om skydd av arbetstagare mot risker och men vid exponering för buller under arbete (1404/1993), statsrådets beslut om säkerheten vid byggnadsarbeten (629/1994), statsrådets beslut om anskaffning, trygg användning och besiktning av maskiner och annan arbetsutrustning som används i arbete (856/1998), statsrådets beslut om personlyft med kran och gaffeltruck (793/1999) och statsrådets förordning om kemiska agenser i arbetet (715/2001). Även i

förordningen om skydd för unga arbetstagare (508/1986) ingår bestämmelser om möjligheten till undantag.

Fastän de ärenden som hör till dispensektionens uppgifter främst hänför sig till arbetstiden och de allmänna villkoren för arbetsförhållandet, hör till förutsättningarna för tillstånd ofta en likadan utvärdering av de omständigheter som påverkar arbetets säkerhet och hälsosamhet, som arbetarskyddsbyråns tjänstemän även i övrigt utför. Ärenden som ankommer på dispensektionen kunde avgöras effektivt och ändamålsenligt genom beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå.

Indragningen av dispensektionerna skulle leda till att den kännedom om arbetsmarknaden som arbetsgivar- och arbetstagarmedlemmen tillför beslutsprocessen inte längre kan utnyttjas på samma sätt. Därför bör personalrepresentanten som är anställd hos den arbetsgivare som har lämnat in ansökan beredas möjlighet att bli hörd före beslutsfattandet. Det skulle vara möjligt att behandla principiellt viktiga frågor på en allmän nivå i arbetarskyddsnämnden, som verkar enligt trepartsprincipen och som finns i samband med varje arbetarskyddsdistrikt. Arbetarskyddsnämnden har till uppgift att bistå vid utvecklingen av arbetarskyddet, främja samordningen av arbetarskyddsverksamheten samt vara en förbindelseänk och förhandlande instans i arbetarskyddsdistriktet mellan myndigheterna och organisationerna på området.

Arbetsrådets uppgifter och ställning som besvärinstans

Arbetsrådet inrättades genom en lag av den 2 augusti 1946. Samtidigt gavs förordningen om arbetsrådet och den 1 november 1946 gavs förordningen om ärenden, vilka skola handläggas i arbetsrådet (757/1946). Arbetsrådet avgjorde fram till den 22 november 1996 på ett för domstolar, andra myndigheter och enskilda parter bindande sätt vissa frågor som gäller tillämpningsområdet för arbetarskyddslagarna. Arbetsrådet skötte sålunda i detta hänseende i sak en domstols uppgifter. Denna rättighet för arbetsrådet att i egenskap av förvaltningsmyndighet meddela rättskip-

ningsorganen bindande avgöranden om frågor som ansluter sig till tillämpningsområdet för arbetarskyddslagarna slopades 1996. Till arbetsrådets behörighet har hört och hör fortfarande att avge icke bindande utlåtanden av allmän karaktär om tolkningen av de bestämmelser i arbetarskyddslagarna som hör till rådets behörighet. Utöver detta har arbetsrådet varit och är fortfarande besvärinstans i ärenden som gäller tillstånd till undantag enligt vissa arbetarskyddslag.

När arbetsrådet inrättades fogades till dess behörighet såväl ärenden som kräver beslutsfattande som ett bemyndigande att avge utlåtanden av allmän karaktär. På detta sätt eftersträvade man att snabbt, korrekt och på ett för hela landet enhetligt sätt hitta lösningar på tillämpningen av arbetarskyddslagarna och på de tolkningsproblem som uppstod i fråga om dessa lagar. Dessutom fästes uppmärksamhet vid arbetsgivarernas och arbetstagarernas förtroende, arbetsrådets juridiska kompetens och kännedomen om arbetsförhållandena. I fråga om arbetsrådets ställning framhävs dessa mål fortsättningsvis.

Med anledning av det ovan sagda är det i huvudsak inte nödvändigt att ändra på arbetsrådets nuvarande ställning. Därför kunde arbetsrådet fortfarande ha uppgifter av olika slag. Arbetsrådets huvudsakliga uppgift skall vara att avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av arbetslagarna. Arbetsrådets andra uppgift är att vara rättelsemyndighet i fråga om vissa beslut om tillstånd till undantag inom arbetarskyddet, medan besvär över rådets beslut fortfarande anförs hos arbetsdomstolen. När det gäller dessa uppgifter är arbetsrådet förvaltningsmyndighet och sålunda skulle rådet inte längre vara ett rättskipningsorgan som skall jämföras med en domstol. På detta sätt kan den separata organisationen i förhållande till arbetsrådets uppgifter som förvaltningsmyndighet genomföras, vilket krävs av en rättskipningsinstans som kan jämföras med en domstol. Bestämmelserna om arbetsrådets sammansättning och behandlingen av rättelseyrkandena förutsätter likväl en precisering. Dessutom kvarstår hos arbetsrådet rätten att lägga fram sådana förslag som det anser vara nödvändiga för utvecklandet av den lagstiftning som hör till arbetsrådets verksamhetsområde.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Dispenssektionerna vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnder får varje år allt färre ansökningar att behandla. Ansökningarna är för det mesta enhälliga och de avgörs preliminärt genom beslut av nämndens ordförande, dvs. chefen för arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå, på föredragning av arbetarskyddsdistriktets tjänsteman. Dispenssektionens slutliga beslut är ofta enbart en formell bekräftelse av distriktchefens avgörande. Ärenden som ankommer på dispenssektionen kunde avgöras effektivt och ändamålsenligt genom beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och således kunde dispenssektionerna dras in. Den nödvändiga kännedomen om arbetsmarknaden kan verkställas utan någon särskild fortsatt behandling genom ett förfarande med att höra personalens representant eller arbetstagarna. Även principiellt viktiga frågor kan på en generell nivå behandlas i arbetarskyddsnämnden. Kännedomen om arbetsmarknaden blir även beaktad vid besvär förfarandet.

Arbetsrådets uppgifter bibehålls i stort sett oförändrade så som de är i gällande lag. Sålunda skulle arbetsrådets primära uppgift fortfarande vara att avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av de lagar som hör till rådets behörighet. Arbetsrådet skall med avvikelse från tidigare förfarande även i fråga om vissa beslut om tillstånd till undantag inom arbetarskyddet verka som rättelsemyndighet, i vilken rättelseyrkandena behandlas av en särskild sammansättning som avviker från behandlingen av utlåtandeärenden. Detta har ansetts vara en ändamålsenlig lösning med beaktande av bl.a. den speciella sakkunskap som ingår i de lagar som arbetsrådet skall behandla, försäkrandet av den enhetliga tillämpningspraxisen och arbetsrådets historiska bakgrund att verka som ett sui generis-lik organ, som inte är en normal förvaltningsmyndighet och inte heller en domstol. Arbetsrådets ställning som rättelsemyndighet förordas dessutom av det faktum att de tillstånd till undantag gällande ett relativt snävt specialområde inom arbetslagstiftningen som är avsedda att bli behandlade av rådet

till sin karaktär är sådana att de utöver sakkunskap dessutom fordrar ett snabbt avgörande. Om ett ärende inte avgörs mycket snabbt, är det ofta inte längre nödvändigt med ett undantagsförfarande, eftersom ärendet förlorar sin betydelse allt eftersom tiden lider. Det är också möjligt att giltigheten för ett tillstånd till undantag som är beviljat för viss tid redan har hunnit gå ut, om inte ärendet behandlas snabbt.

När det gäller dessa uppgifter är arbetsrådet förvaltningsmyndighet. Sålunda skulle arbetsrådet inte heller i egenskap av rättelsemyndighet vara ett oavhängigt rättskipningsorgan som kan jämföras med en domstol, eftersom rådet i sin uppgift att avge utlåtanden kunde bli tvunget att behandla tolkningen av samma bestämmelser som besvären eventuellt kan gälla. Eftersom det likväl skall vara möjligt att hos domstol söka ändring i beslut om tillstånd till undantag, får man fortfarande genom besvär söka ändring i ett beslut som arbetsrådet har fattat i egenskap av rättelsemyndighet. Som besvärdomstol verkar arbetsdomstolen, i vilken ärendena avgörs i förvaltningsprocessförfarande på samma sätt som de i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan (56/2001) avsedda besvären gällande kollektivavtals allmänt bindande verkan.

Enligt förslaget skall bestämmelserna om arbetsrådet även moderniseras genom att det föreskrivs om bl.a. rådets sammansättning då det behandlar rättelseyrkanden så att dess oavhängighet inte äventyras. I lagen skall tas in bestämmelser om rättelseyrkande i fråga om beslut av arbetarskyddsdistriktets dispenssektion och om besvär i fråga om beslut som arbetsrådet fattat i ett rättelseärende.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Arbetsrådets anslag ingår i arbetsministeriets huvudtitel i statsbudgeten. År 2003 anvisade arbetsministeriet av arbetsministeriets omkostnader (34.01.21) ett anslag om 124 387 euro för arbetsrådet. Av anslaget får 86 387 euro användas för avlöning av arbetsrådets personal och 38 000 euro för övriga

utgifter. De föreslagna ändringarna inverkar inte på arbetsrådets behov av anslag.

Indragningen av dispensektionerna medför inbesparingar i viss mån, eftersom medlemmarnas mötesarvoden och eventuella ersättningar för resekostnader sparas in.

4.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Indragningen av dispensektionerna innebär en organisationsändring, som delvis minskar antalet uppgifter vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer när det gäller ansvaret att ordna sammanträden. Arbetarskyddsbyråernas uppgifter ökar inte, fastän behandlingen av tillstånden till undantag i första instans överförs på dem, eftersom arbetarskyddsbyråns tjänstemän och chef även för närvarande arbetar med att förbereda och behandla ärendena vid dispensektionerna. Således har förslagen inte några verknningar i fråga om personalen.

Förslaget har inte heller några verknningar när det gäller antalet uppgifter i arbetsrådet eller arbetsdomstolen.

4.3. Verknningar för medborgarna

I fråga om de ärenden som skall behandlas har vid beredningen beaktats ärendenas särskilda natur, som förutsätter att de behandlas snabbt, och därför har möjligheten att hos arbetsrådet kräva rättelse i ett beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå ansetts vara ändamålsenlig. Rättsskyddet för dem som har anhållit om tillstånd till undantag och eventuellt anfört besvär över beslut förbättras också, då en domstol som uppfyller alla krav som ställs på en besvärmyndighet verkar som besvärmyndighet.

5. Beredningen av propositionen

Arbetsministeriet tillsatte den 2 april 2001 enligt trepartsprincipen för utredning av behandlingen av ärenden som gäller tillstånd

till undantag inom arbetarskyddet och arbetsrådets ställning en arbetsgrupp, som hade till uppgift att

1) utreda dispensektionernas ställning och uppgifter vid arbetarskyddsnämnderna samt en eventuell indragning av dem och alternativt till indragning samt utreda vilka effekter detta har på arbetsrådets ställning och behovet av ändring av lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet (608/1946) och vissa andra lagar som anknyter till arbetsrätten och reglerar systemen med ändringssökande,

2) utreda eventuella övriga frågor som anknyter till arbetsrådets ställning som besvärinstans,

3) dessutom utreda de tekniska behov av modernisering som hänför sig till lagstiftningen och

4) utgående från sin utredning vid behov utarbeta förslag till lagstiftningsåtgärder i form av en regeringsproposition.

Avsikten var att arbetsgruppen får sitt uppdrag slutfört före den 31 maj 2002. Arbetsministeriet förlängde genom sitt beslut av den 17 april 2002 arbetsgruppens tidsfrist till den 31 december 2002 och preciserade samtidigt arbetsgruppens uppdrag så, att den hade till uppgift att under det fortsatta arbetet utarbeta ett förslag i form av en regeringsproposition till en ny lag om arbetsrådet. Arbetsgruppen hörde under sitt arbete bl.a. justitieministeriet, företrädare för sådana arbetsmarknadsorganisationer som inte var företrädda i arbetsgruppen, arbetsrådets ordförande samt anställda vid dispensektionerna inom arbetarskyddet och medlemmar som företrädde arbetsgivarna. Utlåtanden av justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Kyrkans avtalsdelegation, Statens arbetsmarknadsverk och Företagarna i Finland rf har inkommit om arbetsgruppens förslag.

Regeringens proposition grundar sig i huvudsak på arbetsgruppens enhälliga förslag, vilka emellertid har preciserats med anledning av ett utlåtande av justitieministeriet i ärendet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet

1 kap. Arbetsrådets behörighet och organisationsform

1 §. *Arbetsrådets ställning.* I enlighet med gällande lag är arbetsrådet en oavhängig specialmyndighet som är underställd arbetsministeriet. I förslaget betonas arbetsrådets oavhängighet genom att därom föreskrivs i lag.

Enligt förslaget skall arbetsrådet fortfarande ha två slags uppgifter såsom för närvarande är fallet. Dess huvudsakliga uppgift är att avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av arbetslagarna. I sin huvudsakliga uppgift verkar arbetsrådet fortsättningsvis som förvaltningsmyndighet. Det föreslås att arbetsrådet fortsätter sin uppgift även som besvärmyndighet i fråga om vissa beslut om tillstånd till undantag inom arbetarskyddet, men dock med en sådan förändring att rådet verkar som rättelsemyndighet och inte som besvärmyndighet. I en uppgift som denna kan arbetsrådet inte längre jämföras med ett lagskipningsorgan och därför verkar det även i dessa uppgifter som förvaltningsmyndighet.

I paragrafen hänvisas till förslagets 7 §, i vilken föreslås att det på ett mera detaljerat sätt än för närvarande räknas upp de lagar om vilka utlåtanden kan begäras hos arbetsrådet och till 9 §, som innehåller alla de lagrum på grundval av vilka det är möjligt att bevilja sådana undantag i vilka rättelse kan sökas hos arbetsrådet.

2 §. *Sammanfattning.* Arbetsrådets sammansättning bibehålls enligt 1 mom. i huvudsak likadan som den är i gällande lag, enligt vilken rådet skall ha minst nio medlemmar. Varje medlem skall ha två personliga suppleanter med undantag för ordföranden.

Om behörighetsvillkor för domare bestäms i 1 § 1 mom. lagen om utnämning av domare (205/2000). Enligt paragrafen kan till domare

utnämnas rättrådiga finska medborgare som har avlagt juris kandidatexamen och som genom sin tidigare verksamhet vid en domstol eller i andra uppgifter visat sig ha de insikter i de uppgifter som hör till tjänsten och de personliga egenskaper som framgångsrik skötsel av tjänsten förutsätter. Om behörighetsvillkor för domartjänster som kräver sakkunskap inom något särskilt område kan bestämmas särskilt. I speciallagarna om domstolar föreskrivs om särskilda behörighetsvillkor. Dyliga tjänster ingår i t.ex. lagen om arbetsdomstolen (646/1974), enligt vars 6 § en finsk medborgare som fyllt 20 år och som inte har gjort konkurs och vars handlingsförmåga inte har begränsats kan utnämnas till medlem och suppleant i arbetsdomstolen. Därtill förutsätts enligt lagens 2 § särskild sakkunskap av en medlem i arbetsdomstolen.

På motsvarande sätt som i arbetsdomstolen förutsätter även skötseln av ordförandens och medlemmarnas uppgifter i arbetsrådet särskild sakkunskap, fastän arbetsrådet inte är ett lagskipningsorgan som kan jämföras med en domstol. Med anledning av arbetsrådets uppgifter föreslås att arbetsrådets medlemmar skall vara förtrogna med arbetslagstiftningen och arbetsförhållandena.

I förslagets 2 mom. föreslås dessutom att ordföranden, en medlem samt suppleanten för honom eller henne i enlighet med gällande lag skall ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst. Med nämnda examen avses enligt lagen om utnämning av domare juris kandidatexamen. De får inte heller företräda arbetstagarna eller arbetsgivarna. Dessutom föreslås det att det bestäms om ordförandens ställföreträdare på samma sätt som det bestäms i gällande lag. Om ordföranden är förhindrad att vara ordförande, skall den medlem eller suppleanten för honom eller henne som har avlagt ovan nämnda domarexamen vara ordförandens ställföreträdare.

En annan medlem i arbetsrådet och suppleanterna för honom eller henne skall utöver att de har insikter i arbetslagstiftningen och ar-

betsförhållandena dessutom vara sådana personer som är särskilt förtrogna med arbetarskyddsfrågor och som inte företräder varken arbetstagarna eller arbetsgivarna. Ett tilläggsvillkor är en sådan examen som kan anses vara lämplig för uppgiften och på detta sätt öka arbetsrådets sakkunskap. I praktiken kunde denna representant komma från t.ex. arbetarskyddsförvaltningen. Arbetsrådets övriga medlemmar och deras suppleanter skall företräda arbetsgivarna och arbetstagarna och av dem skall lika många företräda arbetsgivarna och arbetstagarna.

I paragrafens 3 mom. föreslås att arbetsrådets medlemmar och suppleanter skall vara åtminstone 20 år fyllda personer. Bestämelsen motsvarar bl.a. minimiåldersgränsen för arbetsdomstolens medlemmar.

För närvarande ingår bestämmelser om tjänsten som sekreterare i arbetsrådet i förordningen om arbetsrådet. Det föreslås i 4 mom. att det bestäms om sekreterartjänsten på motsvarande sätt som det bestäms bl.a. i lagen om arbetsdomstolen. Samtidigt föreslås att det bestäms på lagnivå om behörighetsvillkoren för sekreterartjänsten. Sekreteraren skall vara förtrogen med arbetslagstiftningen och ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst.

3 §. *Tillsättning.* I 1 mom. skall bestämmas om tillsättning av arbetsrådet. På samma sätt som bestäms i gällande lag utses medlemmarna i arbetsrådet av statsrådet för tre år i sänder. Statsrådet förordnar en av medlemmarna till ordförande för arbetsrådet.

I gällande lag bestäms att arbetsmarknadscentralorganisationerna skall beredas tillfälle att ge sitt utlåtande i ärendet innan de medlemmar som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna förordnas. Med avvikelse från gällande lag utses de medlemmar och suppleanter som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna på förslag av arbetsgivarföreningarnas mest representativa centralorganisationer och av arbetstagarnas och tjänstemännens mest representativa centralorganisationer. För att bli beaktade skall centralorganisationerna i ovan nämnda framställning om medlemmarna föreslå två gånger så många kandidater som det finns medlemmar att utse. Till framställningarna skall också fogas en utredning av att personerna i fråga ger sitt

samtycke till att ta emot medlemskapet. I gällande förordning om arbetsrådet bestäms att det skall beaktas att arbetsgivarna och arbetstagarna är mångsidigt företrädda då medlemmarna föreslås och utses (förordnas). Detta bör beaktas även i fortsättningen. Om organisationerna inte inom utsatt tid lägger fram lämpliga förslag, skall statsrådet utse medlemmarna och deras suppleanter. Till den del bestämmelserna gäller framläggande av centralorganisationernas förslag motsvarar de i tillämpliga delar regleringen i lagen om arbetsdomstolen, dock utan att dela upp medlemmarna, beroende på karaktären av arbetsrådets uppgifter, särskilt i sådana som är förtrogna med arbets- eller tjänsteförhållanden.

Innan medlemmarna som är förtrogna med arbetarskyddsfrågor utses skall även social- och hälsovårdsministeriet i egenskap av det ministerium som ansvarar för arbetarskyddsfrågor beredas tillfälle att avge utlåtande. En bestämmelse med motsvarande innehåll ingår numera i förordningen om arbetsrådet.

Enligt 2 mom. beviljas en medlem eller suppleant i arbetsrådet avsked såsom även nu är fallet av statsrådet, som samtidigt skall utse en efterföljare för den återstående mandatperioden med iakttagande av det förfarande som avses i denna paragraf. Samma förfarande skall även iaktas i det fall att en medlem eller suppleant i arbetsrådet avlider under mandatperioden. Dessutom skall i detta moment ingå bestämmelser om skyddet för medlemmar i arbetsrådet mot uteslutande från medlemskap. En medlem eller suppleant i arbetsrådet kunde befrias från medlemskap i arbetsrådet endast om han eller hon före mandatperioden går ut inte längre uppfyller kraven på behörighet enligt 2 § 2 mom. Ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare kunde befrias från sin uppgift t.ex. då han eller hon inte längre är obunden på det sätt som avses i ovan nämnda lagrum, utan kan anses representera antingen arbetsgivarna eller arbetstagarna. Uteslutande av en medlem skall göras genom laglighetsprövning. En medlem skall även själv kunna an hålla om befrielse.

4 §. *Arbetsrådets medlemmars ställning.* Enligt paragrafen skall medlemmarna och suppleanterna i arbetsrådet handla under tjänsteansvar och inte längre under domaran-

svar såsom för närvarande. Förändringen beror på att arbetsrådets ställning ändras så att rådet blir enbart myndighet.

5 §. *Arbetsrådets beslutanderätt och beslutsfattande.* I 1 mom. föreslås att arbetsrådet sammanträder på kallelse av ordföranden. Detta skulle vara en helt ny bestämmelse, fastän arbetsrådet i praktiken har sammanträtt på kallelse av ordföranden. Arbetsrådets beslutföra sammansättning skall bibehållas oförändrad. Arbetsrådet är beslutfört, då ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare samt åtminstone fyra andra medlemmar eller deras suppleanter är närvarande, av vilka lika många skall vara medlemmar som företräder arbetsgivarna och arbetstagarna.

Det föreslås att till 2 mom. fogas en ny bestämmelse om arbetsrådets särskilda sammansättning då arbetsrådet behandlar ett rättelseyrkande som har framlagts med anledning av ett i 9 § avsett beslut om ett ärende som gäller tillstånd till undantag vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå. Arbetsrådet behandlar dessa rättelseyrkanden i en särskild sammansättning, i vilken ingår ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare, en medlem eller suppleanten för honom eller henne med examen som medför behörighet för domartjänst, en medlem eller suppleanten för honom eller henne som särskilt är förtrogen med arbetarskyddsfrågor samt en medlem som representerar arbetsgivarna och en som representerar arbetstagarna eller deras suppleanter. Bestämmelsen framhåver på detta sätt beslutsfattandets oavhängighet.

I förordningen om arbetsrådet bestäms att arbetsrådet fattar sina beslut på föredragning. I 3 mom. föreslås att saken regleras på lagnivå. Arbetsrådets sekreterare, ordförande eller hans eller hennes ställföreträdare är föredragande. Om medlemmarna inte är enhälliga, följs det förfarande som överensstämmer med gällande lag och enligt vilket ärendet avgörs genom omröstning med iakttagande av samma förfarande som i en kollegial domstol.

I 4 mom. bestäms om förfarandet i de fall då ordföranden ensam kan avgöra ett ärende gällande rättelseyrkande. Enligt detta förfarande kan ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare vid förfall för ordföranden ensam avgöra ett rättelseyrkande gällande ett

tillstånd till undantag enligt 9 § som har inlämnats till arbetsrådet för behandling, om beslutet kan grundas på ett tidigare beslut i ett liknande ärende som uttrycker arbetsrådets ståndpunkt, eller om ärendet är brådsakande. Arbetsrådet skall dock vid sitt första sammanträde som följer efter ordförandens beslut avgöra om rådet godkänner ordförandens beslut. Om beslutet inte godkänns skall ett nytt beslut fattas i ärendet. I ett dylikt fall skall ordföranden se till att arbetsrådet sammankallas så snabbt som möjligt. Förslaget till bestämmelse motsvarar i sak gällande lag.

6 §. *Behandlingen av ärenden i arbetsrådet.* Eftersom arbetsrådet skall vara en förvaltningsmyndighet, skall den förvaltningslag som träder i kraft den 1 januari 2004 iaktas vid behandlingen av ärenden i arbetsrådet. Bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande upphävs genom förvaltningslagen, som träder i kraft vid ingången av 2004. I den nya förvaltningslagen ingår exaktare bestämmelser än för närvarande om muntligt yrkande och utredning, syn och muntlig bevisning. Enligt förvaltningslagen skall en myndighet på begäran bereda parterna tillfälle att framföra ett yrkande eller lägga fram utredning muntligen, om detta är nödvändigt. Hörande av vittnen under ed eller försäkran eller hörande av en part under sanningsförsäkran sker som handräckning vid förvaltningsrätten. I förvaltningslagen ingår även bestämmelser om meddelande av anvisningar och besvärsanvisning gällande användningen av rättelsemedel. Således kan en hänvisning till förvaltningslagen anses vara tillräcklig och den kan t.o.m. anses förtydliga bestämmelserna.

I denna lag bestäms som en komplettering till förvaltningslagen om de specialbestämmelser som gäller den som anhåller om utlåtande och framställande av ett rättelseyrkande.

2 kap. Arbetsrådets utlåtanden

7 §. *Avgivande av utlåtande.* Arbetsrådet skall på begäran avge utlåtanden om tolkningen och tillämpningen av samma lagar som hittills. I 1 mom. skall uttryckligen räknas upp alla de lagar om vilka utlåtanden ges. Arbetsrådet skall avge utlåtanden om till-

lämpningen och tolkningen av arbetstidslagen, semesterlagen, lagen om skydd i arbete, lagen om unga arbetstagare och lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande samt därom, huruvida ett företag skall anses vara sådant att på företaget tillämpas lagen om samarbete inom företag.

I 2 mom. bestäms dessutom att begäran om utlåtande skall framställas skriftligen.

8 §. *Den som begär utlåtande och begäran om utlåtande.* Arbetsrådets utlåtande om tolkningen och tillämpningen av de lagar som avses i 7 § kunde begäras av samma instanser som anges i gällande lag. Utlåtande kan begäras av domstolar, arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer, arbetsgivarnas eller arbetstagarnas centralorganisationer, det ministerium som behandlar statens arbetsmarknadspolitik, kyrkans avtalsdelegation, kommunala arbetsmarknadsverket, landskapsstyrelsen i landskapet Åland eller kommunala avtalsdelegationen i landskapet Åland.

3 kap. **Vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet samt ärenden som gäller ändringssökande**

9 §. *Arbetarskyddsdistriktens dispensärenden.* Enligt gällande lag beviljar dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd undantag i varje enskilt fall som särskilt anges i lagen från tillämpningen av de lagar som har nämnts i lagen om arbetsrådet och om tillstånd till undantag inom arbetarskyddet. I denna paragraf föreslås att det bestäms att tillstånd till undantagen med avvikelse från förfarandet i gällande lag beviljas av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå. Arbetarskyddsbyrån kunde på ansökan bevilja undantag på grundval av samma lagar från vilka tillstånd till undantag har kunnat beviljas hittills. Till dessa lagar hör semesterlagen, arbetstidslagen och lagen om unga arbetstagare. I bestämmelsen skall nu uttryckligen nämnas, med avvikelse från tidigare, såväl namnet på lagen som den bestämmelse i lagen i vilken nämns möjligheten till beviljande av undantag.

10 §. *Behandlingen av dispensärenden i arbetarskyddsdistriktet.* Det föreslås att det

till 1 mom. fogas en ny bestämmelse enligt vilken personalens representanter skall beredas tillfälle att bli hörda innan beslut meddelas i ett ärende som gäller tillstånd till undantag. Syftet med förfarandet är att garantera att i beslutsfattandet även syns personalens åsikter i synnerhet eftersom även medlemmar som företräder arbetsgivarna och arbetstagarna har deltagit i beslutsfattandet vid de dispenssektioner som nu föreslås bli indragna. Hörandet kunde ske antingen muntligen eller skriftligen. I paragrafen skall också räknas upp de instanser som skall beredas tillfälle att bli hörda. Tillfälle att bli hörd skall i första hand ges den förtroendeman som valts på grundval av det kollektivavtal som är bindande för arbetsgivaren med stöd av lagen om kollektivavtal (436/1946) eller det förtroendeombud som avses i 13 kap. 3 § arbetsavtalslagen (55/2001). Om det på en arbetsplats inte finns någon förtroendeman eller något förtroendeombud, skall möjligheten att bli hörd beredas arbetarskyddsfullmäktigen. Om det på en arbetsplats överhuvudtaget inte finns ovan avsedda representanter för arbetstagarna, skall tillfälle att bli hörd beredas var och en arbetstagare som beslutet gäller.

I praktiken har det inom vissa sektorer, t.ex. inom metallindustrin och i byggnadsbranschen, i oorganiserade företag tillämpats förtroendemannasystem enligt de allmänt bindande kollektivavtalen. Bestämmelserna i denna paragraf har i regel inte någon inverkan på ett förfarande som detta eller på avtal som anknyter därtill, och därför skall möjligheten att bli hörd beredas förtroendemannen i dylika fall.

I 2 mom. skall bestämmas om möjligheten för arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå att meddela ett temporärt beslut. Med avvikelse från gällande lag kunde ett temporärt beslut meddelas endast i de fall då det är fråga om förlängning av ett gällande beslut om tillstånd till undantag. Dylika situationer kan förekomma t.ex. då en ny ansökan gällande brand- och räddningspersonalens arbetstidsarrangemang som grundar sig på ett tillstånd till undantag skickas i ett så sent skede att någon ny ansökan inte hinner prövas på ett ändamålsenligt sätt förrän tillståndet till undantag går ut. På detta sätt är det möjligt att trygga brandkårens arbete även under den tid

tillstånd saknas. Det temporära beslutet skulle vara i kraft högst till dess att ärendet kan avgöras slutligt.

I 3 mom. bestäms i enlighet med gällande lag om återkallande av tillstånd. Tillstånd kan återkallas, då det är nödvändigt på grund av att tillståndets beviljande grundats på oriktiga uppgifter eller om förhållandena efter det att beslutet meddelades väsentligen har förändrats. På detta sätt kunde nivån på arbetarskyddet tryggas även i sådana exceptionella situationer som avses i lagen. Då tillstånd återkallas bör arbetarskyddsbyrån också fastställa den dag från och med vilken tillståndet inte längre är i kraft.

Det föreslås också att ett beslut meddelat av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå i ett ärende som gäller tillstånd till undantag skall iaktas trots ändringssökande, till dess något annat bestäms i saken.

11 §. *Sökande av ändring i arbetarskyddsdistriktets dispensbeslut.* I 1 mom. skall ingå bestämmelser om sökande av ändring i beslut meddelade av arbetarskyddsdistriktet i ärenden som gäller tillstånd till undantag. Man avstår från underställningsförfarande enligt gällande lag, eftersom dispensektionerna skall dras in. Det är inte heller längre möjligt att hos arbetsrådet anföra besvär över ett beslut, eftersom arbetsrådet inte har ansetts uppfylla alla kriterier på ett oberoende lagskipningsorgan som jämföras med en domstol. Arbetsrådet verkar som rättelsemyndighet. Ändring i ett beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå skall i första hand sökas hos arbetsrådet genom skriftligt rättelseyrkande.

Den tid som har reserverats för framställande av ett rättelseyrkande och bestämmelserna gällande uträknandet av denna tid förblir i huvudsak likadana som de nuvarande bestämmelserna om besvär. Rättelseyrkandet skall framställas inom 30 dagar från och med det att den som anhåller om tillstånd till undantag har fått kännedom om beslutet. En annan person som framställt rättelseyrkande skall kräva rättelse inom 30 dagar från och med det att beslutet eller en kopia av det har lagts fram till påseende på arbetsplatsen. Bestämmelsen om tiden blir något strängare, eftersom rättelseyrkandet även kunde lämnas oprövat, om det inte har framställts inom ut-

satt tid. Rättelseyrkandet skall tillställas arbetsrådet.

I 2 mom. skall bestämmas om rätten att framställa rättelseyrkande. Denna rätt skall kvarstå hos samma instanser som även hittills har haft besvärsmått. Formuleringen i lagen skall dock vara annorlunda i jämförelse med gällande lag, enligt vilken den som ansöker om tillstånd till undantag och arbetsgivaren har besvärsmått, oberoende av om han eller hon är sökande. Eftersom den som ansöker om tillstånd till undantag i praktiken är arbetsgivaren, föreslås att bestämmelsen skrivs i en enklare form så att rätten till framställande av rättelseyrkande skall finnas hos den som ansöker om tillstånd till undantag. Rätt till framställande av rättelseyrkande skall inte bara finnas hos sökanden utan även hos de i 10 § 1 mom. avsedda representanterna för arbetstagarna eller hos de arbetstagare som har hörts eller borde ha hörts innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattade beslutet. En dylik rätt skall existera oberoende av om representanten för arbetstagarna eller arbetstagarna har utnyttjat sin möjlighet att bli hörda innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattade sitt beslut.

Enligt 3 mom. söks ändring i ett beslut av arbetsrådet som meddelats med anledning av ett rättelseyrkande genom skriftliga besvär hos arbetsdomstolen. Arbetsdomstolen är ett oberoende lagskipningsorgan som redan för närvarande i en särskild sammansättning, i vilken oberoende medlemmar är i majoritet, behandlar i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan avsedda besvär i fråga om kollektivavtals allmänt bindande verkan. Det är möjligt att ta i bruk samma förfarande i de ärenden som gäller tillstånd till undantag som nu behandlas genom att ändra 1 § lagen om arbetsdomstolen. På detta sätt kvarstår beslutanderätten i ärenden som gäller tillstånd till undantag hos en specialdomstol som har kännedom om arbetslivet. Arbetsdomstolens beslut är slutligt.

Besvären skall tillställas arbetsrådet, som i sin tur skall tillställa arbetsdomstolen besvärshandlingarna samt utlåtandet om besvären. Förfarandet stämmer överens med förfarandet enligt lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan. I övrigt iaktas i fråga om besvären vad som bestäms

i 1 mom. om tidsfristen för sökande av ändring och i 2 mom. om rätten att framställa rättelseyrkande.

12 §. *Behandlingen av ett rättelseyrkande i arbetsrådet.* Ärenden gällande tillstånd till undantag är till sin natur sådana som kräver ett snabbt avgörande. Därför föreslås det i 1 mom. att ett rättelseyrkande skall behandlas i brådskande ordning i arbetsrådet. I enlighet med gällande lag skall det dessutom bestämmas att arbetsrådet kan behandla och avgöra ett rättelseyrkande utan att vänta på att den tid som reserverats för yrkandet skall gå ut. Trots avgörandet av rättelseyrkandet kunde arbetsrådet pröva och avgöra ett rättelseyrkande som framställdes om samma beslut av en annan person som framställt ett rättelseyrkande. I detta sammanhang kunde arbetsrådet också ändra sitt tidigare beslut.

Enligt gällande lag har arbetsrådet rätt att i underrätten höra vittnen och sakkunniga i syfte att erhålla en nödvändig utredning. Dessutom kan arbetsrådet låta utföra ett muntligt förhör eller förrätta syn i syfte att erhålla en utredning. I förvaltningslagen bestäms om ovan sagda åtgärder och vad som kan anses vara tillräckligt, och därför behöver det inte bestämmas särskilt om saken i denna lag. I 2 mom. föreslås det likväl att det med anledning av sakens speciella natur skall bestämmas vilka som kunde höras i det muntliga förfarande som genomförs på begäran. Parterna, den i 10 § 1 mom. avsedda förtroendemannen eller förtroendeombudet och arbetarskyddsfullmäktigen kunde vara sådana personer. Dessutom kunde arbetsrådet höra sakkunniga samt ta emot någon annan utredning. Behandlingen kunde också begränsas så att den gäller t.ex. bara en del av ett ärende, så att endast parternas uppfattningar eller förhållandena på arbetsplatsen utreds.

4 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. *Förslag till utveckling av arbetslagstiftningen.* I enlighet med gällande lag kunde arbetsrådet också lägga fram förslag till utvecklandet av den arbetslagstiftning som hör till rådets ansvarsområde, om rådet anser det vara nödvändigt.

14 §. *Handräckning.* Bestämmelsen i för-

ordningen om arbetsrådet om möjligheten till handräckning föreslås bli intagen i lagen.

15 §. *Arvodet.* I paragrafen föreslås att arvoden som betalas till arbetsrådets medlemmar fastställs genom en bestämmelse om bemyndigande. Arbetsministeriet fastställer arvoden.

16 §. *Arbetsrådets handlingar och beslut om tillstånd till undantag.* I paragrafen bestäms på ett sätt som motsvarar gällande lag att arbetsrådets utlåtanden och beslut samt beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå om tillstånd till undantag meddelas parterna avgiftsfritt. I lagen om arbetsdomstolen bestäms om handlingarna till ett beslut som arbetsdomstolen meddelat i ett besvärshandling.

17 §. *Arbetsordning.* I paragrafen bestäms att arbetsrådet antar för sig en arbetsordning. Motsvarande bestämmelse ingår numera i förordningen om arbetsrådet.

18 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om föredragningen av ärenden, ordförandens och sekreterarens uppgifter samt besättandet av sekreterartjänsten. Dessutom kunde närmare bestämmelser utfärdas om undertecknandet av beslut och utlåtanden samt om innehållet i arbetsrådets arbetsordning.

19 §. *Ikraftträdande.* Eftersom mandatperioden för de nuvarande dispensektionerna går ut den 31 mars 2004 är avsikten att lagarna skall träda i kraft den 1 april 2004. På detta sätt undviker man att tillsätta nya dispensektioner och de redan tillsatta sektionerna kunde verka hela sin mandatperiod till slut.

Enligt 2 mom. föreslås att genom denna lag skall lagen den 8 augusti 1946 om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet jämte ändringar upphävas. I och med att lagen upphävs, upphävs även förordningen den 14 februari 1997 om arbetsrådet (163/1997).

Enligt 3 mom. kunde man innan lagen träder i kraft vidta de åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter.

20 §. *Övergångsbestämmelser.* I paragrafen bestäms att om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till den tidigare lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom

arbetarskyddet, skall denna lag tillämpas i stället.

I 2 mom. bestäms att arbetsrådets nuvarande medlemmar och suppleanter förblir i sina uppgifter den återstående mandatperioden till slut.

I 3 mom. bestäms hur man skall förfara med de ärenden som behandlas av dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd eller i arbetsrådet och som är anhängiga då lagen träder i kraft. När dispenssektionerna dras in behandlas de anhängiga ärendena vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå. I övrigt tillämpas på förfarandet vid behandlingen av anhängiga ärenden till slut de bestämmelser som är kraft då lagen träder i kraft.

1.2. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsfrågor

18 §. I paragrafen bestäms om sökande av ändring i ett beslut som arbetarskyddet i egenskap av distriktsmyndighet har meddelat. Eftersom besluten i ett arbetarskyddsdistrikt enligt den föreslagna lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet skall fattas av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och inte av dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd såsom tidigare, skall bestämmelsen i 18 § om sökande av ändring ändras så att den motsvarar förfarandet med rättelseyrkande enligt den föreslagna nya lagen. Därför föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. om att ändring i arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås beslut gällande de tillstånd till undantag som avses i 9 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (/) kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet på det sätt som bestäms i nämnda lag.

1.3. Lagen om arbetsdomstolen

1 §. I paragrafen bestäms om de ärenden som skall behandlas i arbetsdomstolen. Enligt 3 mom. behandlar och avgör arbetsdomstolen även i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan avsedda besvär gällande kollektivavtals allmänt

bindande verkan. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan fattar beslut som kan överklagas. Motsvarande besvär förfarande skall enligt förslaget iaktas i fråga om ett beslut som arbetsrådet meddelat med anledning av ett rättelseyrkande. Till detta moment skall således fogas ett omnämmande av att arbetsdomstolen även skall behandla och avgöra besvär som avses i 11 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet gällande beslut av arbetsrådet om rättelseyrkande.

1.4. Semesterlagen

22 §. *Tillstånd till undantag.* Den föreslagna ändringen är teknisk och det skall bestämmas att arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå som första instans kunde bevilja tillstånd till undantag i stället för arbetsrådet.

1.5. Arbetstidslagen

14 §. *Exceptionell ordinarie arbetstid.* Enligt förslaget skall en teknisk ändring göras i 1 och 3 mom., och det bestäms att tillstånd till undantag kan ges av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå i stället för av dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd.

26 §. *Nattarbete.* 26 § 1 mom. 14 punkten föreslås bli ändrat tekniskt på motsvarande sätt som föreslagits i 14 §.

27 §. *Skiftarbete och nattskift i periodarbete.* Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat tekniskt på motsvarande sätt som har föreslagits i 14 §.

36 §. *Dispens.* Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat tekniskt på motsvarande sätt som har föreslagits i 14 §.

1.6. Lagen om unga arbetstagare

15 §. *Dispens.* Paragrafens 1 och 2 mom. föreslås bli ändrade med samma tekniska ändringar som har föreslagits i framställningarna till ändring av arbetstidslagen.

2. Närmare bestämmelser

Utgångspunkten för förslaget har varit att i

lagen även ta in sådana bestämmelser som för närvarande finns på förordningsnivå. Likväl berättigar bestämmelsen om bemyndigande i fråga om vissa frågor av teknisk natur statsrådet att utfärda en förordning om närmare verkställande av lagen. Dyliga frågor är bestämmelserna om föredragningen av ärenden, ordförandens och sekreterarens närmare uppgifter samt besättandet av sekreterartjänsten. Dessutom kunde närmare bestämmelser utfärdas om undertecknandet av beslut och utlåtanden samt om innehållet i arbetsrådets arbetsordning.

Enligt förslaget kommer arbetarskyddsnämndernas dispensektioner att dras in. Bestämmelser om dispensektionerna ingår i förordningen den 19 februari 1993 om arbetarskyddsnämnderna och arbetarskyddsnämndernas dispensektioner (200/1993), vilken har utfärdats med stöd av lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993). Nämda förordning skall också revideras.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft tidigast den 1 april 2004. I förslaget till ikraftträdande har beaktats förvaltningslagen, som träder i kraft den 1 januari 2004, och den nuvarande mandatperioden för dispensektionerna vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnder som går ut den 31 mars 2004.

I lagförslaget föreslås att lagen den 8 augusti 1946 om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet jämte ändringar upphävs. Om det i någon annan lagstiftning hänvisas till nämnda lag eller förordning, skall hänvisningen anses avse motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 21 § grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter be-

handlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Av ett lagskipningsorgan förutsätts även skillnader i organisationen i förhållande till en förvaltningsmyndighet. Enligt 2 mom. skall offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Arbetsrådets huvudsakliga uppgift skall vara att avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av nämnda lagar. I fråga om sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag är det fråga om samma saker som i fråga om utlåtandeärenden, och därför kan arbetsrådet inte verka som ett oavhängigt lagskipningsorgan som kan jämföras med en domstol.

I förslaget ingår en möjlighet i två steg till sökande av ändring i ärenden som gäller tillstånd till undantag. I det första skedet söks ändring i ett beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå genom ett skriftligt rättelseyrkande hos arbetsrådet, som verkar som specialmyndighet även i ärenden gällande rättelseyrkande i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen. Till följd av denna möjlighet skulle besvären förmodligen bli rätt ovanliga. Arbetsrådets speciella sakkunskap garanterar att tillämpningspraxisen är enhetlig i sådana besvärärenden som kräver särskild sakkunskap och som sällan genomförs i praktiken. Dessutom är förfarandet snabbt, och det är viktigt när ärenden som gäller tillstånd till undantag behandlas.

Enligt förslaget är arbetsrådet en oavhängig specialmyndighet, vars medlemmar utses av statsrådet för en viss tid. Arbetsrådets behörighet skall noggrant bestämmas i lag och rådet skall även ha rätt att pröva rättelseyrkandet i dess helhet. Dessutom behandlas dessa rättelseyrkanden i fråga om ärenden som gäller tillstånd till undantag i en särskild sammansättning i arbetsrådet, i vilken ingår ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare, en medlem eller en suppleant för honom eller henne med examen som medför behörighet för domartjänst, en medlem eller en suppleant för honom eller henne som särskilt är förtrogen med arbetarskyddsfrågor samt en medlem som representerar arbetsgi-

varna och en som representerar arbetstagarna eller deras suppleanter. Sammansättningen framhäver beslutsfattandets oavhängighet. I lagen skall också ingå bestämmelser om att medlemmarna handlar under tjänsteansvar och att deras oavsättlighet skall vara tryggad.

Enligt förslaget skall det fortsättningsvis vara möjligt att anföra besvär över ett rättelsebeslut av arbetsrådet hos arbetsdomstolen, där besvären kunde avgöras genom förvaltningsprocessförfarande på samma sätt som de besvär som avses i lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan gällande kollektivavtals allmänt bindande verkan. Arbetsdomstolen besitter all den speciella sakkunskap om arbetslivet som behövs vid avgörande av frågor gällande arbetarskydd. Dess domkrets täcker hela landet, och därför sprids inte besvären ut till flera dom-

stolar när det är fråga om beslut av ett riksomfattande arbetsråd.

Möjligheten av söka ändring hos arbetsrådet och anföra besvär hos arbetsdomstolen över ett beslut som arbetsrådet har meddelat i ett rättelseärende uppfyller de krav som ställs på besvärssystemet såväl på grund av ärendenas natur som på grund av generella principer om rättsskydd.

Enligt regeringens uppfattning motsvarar den föreslagna lagen den författningsnivå som förutsätts i grundlagen, och den ställer inte några sådana begränsningar på de grundläggande fri- och rättigheterna på grund av vilka propositionen inte skulle kunna behandlas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Arbetsrådets behörighet och organisationsform

1 §

Arbetsrådets ställning

Arbetsrådet är en oberoende specialmyndighet som lyder under arbetsministeriet och som avger utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av de lagar inom arbetslagstiftningen som avses i 7 §. Arbetsrådet behandlar och avgör även rättelseyrkanden som gäller beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå i ärenden om tillstånd till undantag enligt 9 §.

2 §

Sammansättning

Arbetsrådet har en ordförande och minst åtta medlemmar med uppgiften som bisyssla, och varje medlem, med undantag av ordföranden, har två personliga suppleanter. Medlemmarna skall vara personer som är förtrogna med arbetslagstiftningen och olika arbetsförhållanden.

Ordföranden och en medlem samt suppleanterna för medlemmen skall ha avlagt

examen som medför behörighet för domartjänst, och de får inte kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagersidan. Vid förhinder för ordföranden är den medlem som avlagt domarexamen eller en suppleant för honom eller henne ordförande i arbetsrådet. En annan medlem och suppleanterna för medlemmen skall vara personer som har avlagt för uppgiften lämplig examen och är särskilt förtrogna med arbetarskyddsfrågor. De får inte anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagersidan. Av arbetsrådets övriga medlemmar och deras suppleanter skall lika många företräda arbetsgivarna och arbetstagerarna och vara förtrogna med arbetsavtals- eller tjänsteförhållanden.

Arbetsrådets medlemmar och deras suppleanter skall ha fyllt 20 år.

Vid arbetsrådet finns en sekreterartjänst. Sekreteraren skall ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst och vara förtrogen med arbetslagstiftningen.

3 §

Tillsättning

Statsrådet utser arbetsrådets medlemmar och suppleanter för tre år i sänder. En av medlemmarna förordnas av statsrådet till ordförande i arbetsrådet. Innan de medlemmar som är förtrogna med arbetarskyddsfrå-

gor utses, skall social- och hälsovårdsministeriet beredas tillfälle att ge utlåtande i saken. Medlemmarna och suppleanterna som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna utses på förslag av arbetsgivarföreningarnas mest representativa centralorganisationer och arbetstagarnas och tjänstemännens mest representativa centralorganisationer. För att bli beaktade skall centralorganisationerna i ovan nämnda framställningar uppge två gånger så många kandidater som det finns medlemmar att utse. Till framställningarna skall fogas en utredning om att personerna i fråga ger sitt samtycke till att ta emot medlemskapet. Om organisationerna inte inom utsatt tid lägger fram lämpliga förslag, utser statsrådet likväl medlemmarna och deras suppleanter.

En medlem eller suppleant i arbetsrådet beviljas avsked av statsrådet. Samtidigt utser statsrådet en efterträdare för honom eller henne för den återstående mandatperioden enligt det förfarande som bestäms ovan i denna paragraf. Statsrådet kan befria en medlem i arbetsrådet från medlemskap i rådet endast om han eller hon inte längre uppfyller den behörighet som föreskrivs i 2 § 2 mom. eller om han eller hon själv begär avsked. Avlider en medlem eller suppleant under mandatperioden, utser statsrådet en efterträdare för honom eller henne enligt det förfarande som föreskrivs i denna paragraf.

4 §

Arbetsrådets medlemmars ställning

Arbetsrådets medlemmar och suppleanter handlar under tjänsteansvar.

5 §

Arbetsrådets beslutanderätt och beslutsfattande

Arbetsrådet sammanträder på kallelse av ordföranden. Arbetsrådet är beslutfört, då ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare samt åtminstone fyra andra medlemmar eller deras suppleanter är närvarande, av vilka lika många skall företräda arbetsgivarna och arbetstagarna.

Arbetsrådet behandlar ett rättelseyrkande

angående ett i 9 § avsett tillstånd till undantag i en särskild sammansättning, i vilken ingår ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare, en medlem eller suppleanten för honom eller henne med examen som medför behörighet för domartjänst, en medlem eller suppleanten för honom eller henne som särskilt är förtrogen med arbetarskyddsfrågor samt en medlem som företräder arbetsgivarna och en som företräder arbetstagarna eller deras suppleanter.

Arbetsrådet fattar sina beslut på föredragning. Arbetsrådets sekreterare, ordförande eller dennes ställföreträdare är föredragande. Vid meningsskiljaktigheter när beslut skall fattas i ett ärende avgörs ärendet genom omröstning med iakttagande samma förfarande som vid en kollegial domstol.

Ordföranden, eller vid förhinder för ordföranden, hans eller hennes ställföreträdare kan ensam avgöra ett rättelseyrkande som gäller ett tillstånd till undantag enligt 9 § och som har tillställts arbetsrådet för behandling, om beslutet kan grundas på ett tidigare beslut i ett ärende av samma slag som uttrycker arbetsrådets ståndpunkt, eller om ärendet är brådskande. Arbetsrådet skall vid sitt första sammanträde som följer efter ordförandens beslut avgöra om rådet godkänner beslutet. Om beslutet inte godkänns, skall ett nytt beslut fattas i ärendet.

6 §

Behandlingen av ärenden i arbetsrådet

Vid behandlingen av ärenden i arbetsrådet iakttas förvaltningslagen (434/2003), om inte annat bestäms i denna lag.

2 kap.

Arbetsrådets utlåtanden

7 §

Avgivande av utlåtande

Arbetsrådet har till uppgift att på begäran avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av arbetstidslagen (605/1996), semes-

terlagen (272/1973), arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om unga arbetstagare (998/1993) och lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande (951/1977) samt om, huruvida ett företag skall anses vara sådant att på företaget skall tillämpas lagen om samarbete inom företaget (725/1978).

Begäran om utlåtande skall läggas fram skriftligen.

8 §

Den som begär utlåtande och begäran om utlåtande

Utlåtande av arbetsrådet kan begäras av

- 1) en domstol,
- 2) arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå,
- 3) arbetsgivarnas eller arbetstagarnas centralorganisationer,
- 4) det ministerium som handlar statens arbetsmarknadspolitik,
- 5) kyrkans avtalsdelegation,
- 6) kommunala arbetsmarknadsverket, eller
- 7) landskapsstyrelsen i landskapet Åland eller kommunala avtalsdelegationen i landskapet Åland.

3 kap.

Vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet samt ärenden som gäller ändringsökande

9 §

Arbetarskyddsdistriktens dispensärenden

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på ansökan bevilja undantag på grundval av följande bestämmelser:

- 1) 22 § semesterlagen,
- 2) 14 § 1 och 3 mom. arbetstidslagen,
- 3) 26 § 1 mom. 14 punkten arbetstidslagen,
- 4) 27 § 1 mom. arbetstidslagen,
- 5) 36 § 1 mom. arbetstidslagen,
- 6) 15 § lagen om unga arbetstagare.

10 §

Behandlingen av dispensärenden i arbetarskyddsdistriktet

Innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattar ett beslut som avses i 9 §, skall den förtroendeman som har valts på grundval av det kollektivavtal som med stöd av lagen om kollektivavtal (436/1946) är bindande för arbetsgivaren eller det förtroendeombud som avses i 13 kap. 3 § arbetsavtalslagen (55/2001) ges möjlighet att bli hörd i ärendet antingen muntligen eller skriftligen. Om det på en arbetsplats inte finns någon förtroendeman eller något förtroendeombud, skall arbetarskyddsfullmäktigen ges möjlighet att bli hörd och om det inte heller finns någon arbetarskyddsfullmäktig, skall varje arbetstagare som beslutet gäller ges möjlighet att bli hörd.

Om ett ärende som gäller tillstånd till undantag inte omedelbart kan avgöras slutligt vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå, och om det är fråga om förlängning av ett gällande beslut om tillstånd till undantag, kan ett temporärt beslut fattas så att det gäller högst till dess ett slutligt beslut i saken kan fattas.

Ett beviljat tillstånd till undantag kan återkallas, om tillståndet kan beviljats utifrån oriktiga uppgifter angående omständigheter som inverkar på saken eller om förhållandena efter det att beslutet meddelades har förändrats väsentligt. När ett tillstånd till undantag återkallas fastställs också den dag då tillståndet upphör att gälla. Beslutet skall följas trots ändringsökande.

11 §

Sökande av ändring i arbetarskyddsdistriktets dispensbeslut

I ett beslut som arbetarskyddsdistriktet har meddelat i ett ärende som gäller tillstånd till undantag kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet. Den som ansöker om tillstånd till undantag skall framställa rättelseyrkandet inom 30 dagar från det att han eller hon har fått kännedom om beslutet, och andra som

framställer rättelseyrkande, då beslutet eller en kopia av det har lagts fram på arbetsplatsen. Rättelseyrkandet skall tillställas arbetsrådet.

Rätt till framställande av rättelseyrkande har

1) den som ansöker om tillstånd till undantag, och

2) de i 10 § 1 mom. avsedda företrädarna för arbetstagarna eller de arbetstagare som har hörts eller borde ha hörts innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattade beslutet.

Ändring i ett beslut av arbetsrådet som meddelas med anledning av ett rättelseyrkande söks genom skriftliga besvär hos arbetsdomstolen så som bestäms i denna lag samt i lagen om arbetsdomstolen (646/1974). Besvären skall ges in till arbetsrådet, som skall tillställa arbetsdomstolen besvärshandlingarna samt sitt utlåtande om besvären. I övrigt iakttas i fråga om besvären vad som bestäms i 1 mom. om tidsfristen för ett rättelseyrkande och i 2 mom. om rätten att framställa ett rättelseyrkande.

12 §

Behandlingen av ett rättelseyrkande i arbetsrådet

Ett rättelseyrkande skall i arbetsrådet behandlas i brådskande ordning. Arbetsrådet kan behandla och avgöra ett rättelseyrkande utan att vänta på att den tid som reserverats för framställandet av rättelseyrkandet löper ut. Avgörandet av rättelseyrkandet hindrar inte heller arbetsrådet från att pröva och avgöra ett rättelseyrkande som framställts samma beslut av en annan person beträffande och att i detta sammanhang ändra sitt tidigare beslut.

Vid muntligt förfarande kan parterna, de i 10 § 1 mom. avsedda förtroendemännen eller förtroendeombuden, arbetarskyddsfullmäktige och sakkunniga höras samt annan utredning tas emot. Behandlingen kan begränsas så att den gäller endast en del av ärendet, så att endast parternas uppfattningar eller förhållandena på arbetsplatsen utreds eller på något annat motsvarande sätt.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

13 §

Förslag till utveckling av arbetslagstiftningen

Arbetsrådet kan även lägga fram sådana förslag som det anser vara nödvändiga för utvecklandet av den lagstiftning som hör till arbetsrådets ansvarsområde.

14 §

Handräckning

Arbetsrådet har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för skötseln av sina uppgifter enligt denna lag.

15 §

Arvoden

Arbetsministeriet fastställer arvoden för arbetsrådets medlemmar.

16 §

Arbetsrådets handlingar och beslut om tillstånd till undantag

Arbetsrådets utlåtanden och beslut samt beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå om tillstånd till undantag meddelas parterna avgiftsfritt.

17 §

Arbetsordning

Arbetsrådet godkänner en arbetsordning för sig.

18 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om föredragningen

av ärenden, ordförandens och sekreterarens uppgifter, besättandet av sekreterartjänsten och sekreterarens uppgifter, undertecknandet av beslut och utlåtanden samt innehållet i arbetsrådets arbetsordning.

19 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen den 8 augusti 1946 om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet (608/1946) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

20 §

Övergångsbestämmelser

Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till den lag om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet som gäller vid denna lags ikraftträdande, skall i stället denna lag tillämpas.

Då lagen träder i kraft förblir arbetsrådets medlemmar och suppleanter i sina uppgifter den återstående mandatperioden till slut.

Då lagen träder i kraft behandlas de ärenden som är anhängiga vid arbetsrådet till slut med iakttagande av de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande och de ärenden som är anhängiga vid arbetarskyddsmyndens dispenssektion behandlas i tillämpliga delar i enlighet med denna lag.

2.

Lag**om ändring av 18 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 18 § lagen den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973), sådant detta lagrum lyder delvis ändrat i lag 17/1993 och 10/1997, ett nytt 4 mom. som följer:

18 §

Ändring i arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås beslut som gäller de tillstånd till undantag som avses i 9 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom

arbetarskyddet (/) kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet på det sätt som bestäms i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.**Lag****om ändring av 1 § lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/1974) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 59/2001, som följer:

<p>_____ 1 § _____ Arbetsdomstolen handlägger och avgör även i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan (56/2001) avsedda besvär som gäller kollektivavtals allmänt bindande verkan och besvär som av-</p>	<p>ses i 11 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (/) och som gäller ett beslut av arbetsrådet med anledning av rättelseyrkande. _____ Denna lag träder i kraft den 20 .</p>
---	--

4.**Lag****om ändring av 22 § semesterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i semesterlagen av den 30 mars 1973 (272/1973) 22 § som följer:

<p>22 § <i>Tillstånd till undantag</i></p>	<p>medgiva undantag från stadgandena i 4 § om givande av semester och från stadgandena i 5 § 1 mom. om uppdelning av semester. _____ Denna lag träder i kraft den 20 .</p>
---	--

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan, då tvingande skäl det kräver, på ansökan _____

5.

Lag**om ändring av arbetstidslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen av den 9 augusti 1996 (605/1996) 14 § 1 och 3 mom., 26 § 1 mom.
14 punkten, 27 § 1 mom. och 36 §, som följer:

14 §

Exceptionell ordinarie arbetstid

Om arbetet till sin art är sådant att det utförs endast tidvis under den arbetstid per dygn under vilken arbetstagaren skall vara redo för arbete, kan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå på de villkor som den fastställer ge tillstånd till undantag från 6 §.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på de villkor som den fastställer ge tillstånd att ordna arbetstiden enligt 7 § också i arbeten som inte nämns i stadgandet, om detta är nödvändigt.

26 §

Nattarbete

Arbete som utförs mellan klockan 23 och klockan 6 är nattarbete. Arbetsgivaren skall på begäran av arbetarskyddsmyndigheten lämna denna meddelande om nattarbete som utförs regelbundet. Nattarbete får utföras i följande fall:

14) med tillstånd av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och på de villkor som den fastställer, i arbete där arbetets tekniska art eller andra särskilda skäl kräver det.

27 §

Skiftarbete och nattskift i periodarbete

I skiftarbete skall skiften avlösa varandra regelbundet och växla vid på förhand överenskomna tidpunkter. Skiften anses avlösa varandra regelbundet då ett skift fortgår högst en timme in på följande skift eller om det blir högst en timmes paus mellan skiften. Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan bevilja tillstånd till undantag från vad som stadgas i första meningen i detta moment.

36 §

Dispens

Om det på grund av arbetets oregelbundna natur är synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning, kan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå helt eller delvis bevilja befrielse från denna skyldighet. I tillståndet till undantag kan bestämmas att ledigheten per vecka skall framgå av arbetsskiftsförteckningen.

Om arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå har beviljat arbetsgivaren befrielse enligt 1 mom. och arbetsförhållandena inte har förändrats väsentligt efter att tillståndet beviljades, kan arbetsgivaren och arbetstagarrepresentanten som avses i 10 § komma överens om att den av arbetarskyddsbyrån beviljade befrielsen skall fortgå.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.**Lag****om ändring av 15 § lagen om unga arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 november 1993 om unga arbetstagare (998/1993) 15 §, sådan den lyder i lag 408/1996 och 754/1998, som följer:

15 §

Dispens

Arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå kan på villkor som den bestämmer tillåta

1) av särskilda skäl att en person som avses i 2 § 3 mom. arbetar som aktör eller assistent i konstnärliga eller kulturella föreställningar samt vid andra liknande evenemang förutsatt att verksamheten inte utgör någon fara för barnets säkerhet eller inverkar menligt på barnets hälsa, utveckling och skolgång,

2) att en ung arbetstagare som har fyllt 14 år hålls i arbete med avvikelse från 2 § 2

mom. 2 punkten och 2 kap., om hans utveckling i ett yrke eller någon annan för honom viktig orsak förutsätter detta.

Arbetskyddsdistriktets arbetskyddsbyrå kan dock inte ge tillstånd till att en ung arbetstagare utöver det i 5 § tillåtna antalet övertidstimmar hålls i övertidsarbete mera än 40 timmar under ett och samma kalenderår. Arbetskyddsbyrån kan inte heller bevilja undantag från de bestämmelser i 8 § 1 och 2 mom. som gäller vilotid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 14 november 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Arbetsminister *Tarja Filatov*

*Bilaga
Parallelltexter*

2.

Lag

om ändring av 18 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 18 § lagen den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973), sådant detta lagrum lyder delvis ändrat i lag 17/1993 och 10/1997, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Ändring i arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås beslut som gäller de tillstånd till undantag som avses i 9 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (/) kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet på det sätt som bestäms i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.**Lag****om ändring av 1 § lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/1974) 1 § 3 mom., sådant det lyder
i lag 59/2001, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Arbetsdomstolen handlägger och avgör även i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan (56/2001) avsedda besvär som gäller kollektivavtals allmänt bindande verkan.

Föreslagen lydelse

1 §

Arbetsdomstolen handlägger och avgör även i 9 § lagen om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan (56/2001) avsedda besvär som gäller kollektivavtals allmänt bindande verkan *och besvär som avses i 11 § lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (/) och som gäller ett beslut av arbetsrådet med anledning av rättelseyrkande.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.**Lag****om ändring av 22 § semesterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i semesterlagen av den 30 mars 1973 (272/1973) 22 § som följer:

Gällande lydelse

22 §

Tillstånd till undantag

Arbetsrådet kan, då tvingande skäl det kräver, på ansökan medgiva undantag från stadgandena i 4 § om givande av semester och från stadgandena i 5 § 1 mom. om uppdelning av semester.

Föreslagen lydelse

22 §

Tillstånd till undantag

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan, då tvingande skäl det kräver, på ansökan medgiva undantag från stadgandena i 4 § om givande av semester och från stadgandena i 5 § 1 mom. om uppdelning av semester.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av arbetstidslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen av den 9 augusti 1996 (605/1996) 14 § 1 och 3 mom., 26 § 1 mom.
14 punkten, 27 § 1 mom. och 36 §, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Exceptionell ordinarie arbetstid

Om arbetet till sin art är sådant att det utförs endast tidvis under den arbetstid per dygn under vilken arbetstagaren skall vara redo för arbete, kan dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd på de villkor som den fastställer ge tillstånd till undantag från 6 §.

Dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd kan på de villkor som den fastställer ge tillstånd att ordna arbetstiden enligt 7 § också i arbeten som inte nämns i stadgandet, om detta är nödvändigt.

Föreslagen lydelse

14 §

Exceptionell ordinarie arbetstid

Om arbetet till sin art är sådant att det utförs endast tidvis under den arbetstid per dygn under vilken arbetstagaren skall vara redo för arbete, kan *arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå* på de villkor som den fastställer ge tillstånd till undantag från 6 §.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på de villkor som den fastställer ge tillstånd att ordna arbetstiden enligt 7 § också i arbeten som inte nämns i stadgandet, om detta är nödvändigt.

26 §

Nattarbete

Arbete som utförs mellan klockan 23 och klockan 6 är nattarbete. Arbetsgivaren skall på begäran av arbetarskyddsmyndigheten lämna denna meddelande om nattarbete som utförs regelbundet. Nattarbete får utföras i följande fall:

14) med tillstånd av dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd och på de villkor som den fastställer, i arbete där arbetets tekniska art eller andra särskilda skäl kräver det.

14) med tillstånd av *arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå* och på de villkor som den fastställer, i arbete där arbetets tekniska art eller andra särskilda skäl kräver det.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Skiftarbete och nattskift i periodarbete

I skiftarbete skall skiften avlösa varandra regelbundet och växla vid på förhand överenskomna tidpunkter. Skiften anses avlösa varandra regelbundet då ett skift fortgår högst en timme in på följande skift eller om det blir högst en timmes paus mellan skiften. Dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd kan bevilja tillstånd till undantag från vad som stadgas i första meningen i detta moment.

36 §

Dispens

Om det på grund av arbetets oregelbundna natur är synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning, kan dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd helt eller delvis bevilja befrielse från denna skyldighet. I tillståndet till undantag kan bestämmas att ledigheten per vecka skall framgå av arbetsskiftsförteckningen.

Om dispenssektionen har beviljat arbetsgivaren befrielse enligt 1 mom. och arbetsförhållandena inte har förändrats väsentligt efter att tillståndet beviljades, kan arbetsgivaren och arbetstagarnas representant som avses i 10 § komma överens om att den av dispenssektionen beviljade befrielsen skall fortgå.

27 §

Skiftarbete och nattskift i periodarbete

I skiftarbete skall skiften avlösa varandra regelbundet och växla vid på förhand överenskomna tidpunkter. Skiften anses avlösa varandra regelbundet då ett skift fortgår högst en timme in på följande skift eller om det blir högst en timmes paus mellan skiften. *Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå* kan bevilja tillstånd till undantag från vad som stadgas i första meningen i detta moment.

36 §

Dispens

Om det på grund av arbetets oregelbundna natur är synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning, kan *arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå* helt eller delvis bevilja befrielse från denna skyldighet. I tillståndet till undantag kan bestämmas att ledigheten per vecka skall framgå av arbetsskiftsförteckningen.

Om *arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå* har beviljat arbetsgivaren befrielse enligt 1 mom. och arbetsförhållandena inte har förändrats väsentligt efter att tillståndet beviljades, kan arbetsgivaren och arbetstagarnas representant som avses i 10 § komma överens om att den av *arbetarskyddsbyrån* beviljade befrielsen skall fortgå.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 15 § lagen om unga arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 november 1993 om unga arbetstagare (998/1993) 15 §, sådan den lyder i lag 408/1996 och 754/1998, som följer:

Gällande lydelse

15 §

Dispens

Dispenssektionen vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsnämnd kan på villkor som den bestämmer tillåta

1) av särskilda skäl att en person som avses i 2 § 3 mom. arbetar som aktör eller assistent i konstnärliga eller kulturella föreställningar samt vid andra liknande evenemang, förutsatt att verksamheten inte utgör någon fara för barnets säkerhet eller inverkar menligt på barnets hälsa, utveckling eller skolgång,

2) att en ung arbetstagare som har fyllt 14 år hålls i arbete med avvikelse från 2 § 2 mom. 2 punkten och 2 kap., om hans utveckling i ett yrke eller någon annan för honom viktig orsak förutsätter detta.

Dispenssektionen kan dock inte ge tillstånd till att en ung arbetstagare utöver det i 5 § tillåtna antalet övertidstimmar hålls i övertidsarbete mera än 40 timmar under ett och samma kalenderår. Dispenssektionen kan inte heller bevilja undantag från de bestämmelser i 8 § 1 och 2 mom. som gäller vilotid.

Föreslagen lydelse

15 §

Dispens

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på villkor som den bestämmer tillåta

1) av särskilda skäl att en person som avses i 2 § 3 mom. arbetar som aktör eller assistent i konstnärliga eller kulturella föreställningar samt vid andra liknande evenemang förutsatt att verksamheten inte utgör någon fara för barnets säkerhet eller inverkar menligt på barnets hälsa, utveckling och skolgång,

2) att en ung arbetstagare som har fyllt 14 år hålls i arbete med avvikelse från 2 § 2 mom. 2 punkten och 2 kap., om hans utveckling i ett yrke eller någon annan för honom viktig orsak förutsätter detta.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan dock inte ge tillstånd till att en ung arbetstagare utöver det i 5 § tillåtna antalet övertidstimmar hålls i övertidsarbete mera än 40 timmar under ett och samma kalenderår. *Arbetarskyddsbyrån* kan inte heller bevilja undantag från de bestämmelser i 8 § 1 och 2 mom. som gäller vilotid.

Denna lag träder i kraft den 20 .